

Werkt het design van de werkbonus om tewerkstelling te stimuleren en armoede te bestrijden in België?

Dieter Vandelannoote en Gerlinde Verbist

Maart 2019

B E R I C H T E N

CENTRUM VOOR SOCIAAL BELEID HERMAN DELEECK
UNIVERSITEIT ANTWERPEN - Stads-campus

<http://www.centrumvoorsociaalbeleid.be>

D/2019/6104/05

Werkt het *design* van de werkbonus om tewerkstelling te stimuleren en armoede te bestrijden in België?¹

Dieter Vandelannoote en Gerlinde Verbist

1 Inleiding

Beleidsmakers en onderzoekers hebben verschillende pistes voorgesteld om werk financieel aantrekkelijker te maken, o.a. om mensen met een laag verdienpotentieel te ondersteunen bij het vinden van een job. Vooral de werkgerelateerde voordelen worden naar voren geschoven als een manier om het netto-inkomen te verhogen zonder de bruto-inkomens en de loonkosten voor de werkgever te doen stijgen. Andere pistes zijn een verhoging van het minimumloon of een verlaging van de loonkosten voor de werkgever door middel van loonsubsidies (Immervoll en Pearson, 2009). In dit artikel richten we ons op werkgerelateerde voordelen (WGV), en meer specifiek in welke mate het *design* ervan werkprikkels kan verhogen en armoede bestrijden. De OESO (2011) definieert WGV als “*permanent work-contingent tax credits, tax allowances, or equivalent work-contingent benefit schemes designed with the dual purpose of alleviating in-work poverty and increasing work incentives for low-income workers*” (OECD, 2011). Het Verenigd Koninkrijk (Family Income Supplement, 1971) en de VS (Earned Income Tax Credit (EITC), 1975) waren de eerste twee landen om dit soort beleid in te voeren. Verschillende Europese landen volgden in de afgelopen decennia hun voorbeeld (zie bv. Kenworthy, 2019; OECD, 2010). Zo heeft België het systeem van werkbonus, dat startte in 2000 als een bescheiden vermindering van sociale bijdragen voor werknemers met een laag loon en dat de afgelopen jaren werd uitgebreid.

De mate waarin WGV effectief werkprikkels kunnen verhogen en armoede verminderen hangt af van veel factoren, namelijk de omvang en het *design* van het voordeel, evenals de ruimere context. Deze ruimere context verwijst naar het belasting- en uitkeringsstelsel als geheel, naar de aanwezigheid en het niveau van een minimumloon, naar het bestaan en de omvang van voorzieningen voor kinderopvang, naar de verdeling van inkomens en lonen, enz. De meeste studies hebben de Angelsaksische voorbeelden onderzocht. In dit Bericht spitsen we ons toe op België. We gebruiken een microsimulatiemodel om de bestaande werkbonus te vervangen door een hypothetisch alternatief. We voeren dit alternatief stapsgewijs in, d.w.z. eerst een vast bedrag voor iedere werkende, dan een inkomensgrens, enz. Het betreft dus gestileerde wijzigingen in *design*. Aldus gaan we na welke *design* kenmerken van een WGV ervoor zorgen dat de maatregel werkt in termen van tewerkstelling en armoedebestrijding. Uit onze analyse blijkt dat het *design* van de voordelen van

---

¹ Dit CSB-bericht is een herwerkte versie van Vandelannoote, D. & Verbist, G. (2018), ‘The design of in-work benefits: how to boost employment and combat poverty in Belgium?’, in B. Cantillon, T. Goedemé, J. Hills (eds.), *Decent Incomes for all. Improving Policies in Europe*, Oxford: Oxford University Press, pp.383-416. We danken Bea Cantillon, Francesco Figari, Joris Ghysels en Tim Goedemé en de leden van het ImPRovE-project voor commentaren en suggesties. Dit onderzoek werd gesteund door het ImPRovE-project (Europese Commissie, FP7 SSH.2011.2.1-2/290613) en door EMPOV (BELSPO, Contract BR/TA/00/045).

groot belang zijn, evenals het totale budget dat wordt ingezet. Bovendien lijkt er een afweging te zijn tussen het versterken van financiële werkprikkels en het verminderen van armoede.

Het Bericht begint met een literatuuroverzicht en identificeert de meest relevante design kenmerken van WGV. Vervolgens beschrijven we de data en methodologie. De resultaten worden weergegeven in sectie 4. De laatste sectie besluit.

2 Het effect van WGV op armoede en werk: wat zegt de literatuur?

De afgelopen decennia hebben WGV meer aandacht gekregen van zowel beleidsmakers als onderzoekers in OESO-landen. De belangrijkste doelstellingen zijn (1) het verhogen van tewerkstelling door extra financiële voordelen te creëren om een (laagbetaalde) baan aan te nemen of om aan de slag te blijven, en (2) het inkomen te verhogen van kwetsbare groepen werknemers en hun gezinnen (Immervoll & Pearson, 2009). De meest bestudeerde voorbeelden zijn het *'Earned Income Tax Credit'* (EITC) van de V.S. en het *'Working (Families) Tax Credit'* (W(F)TC) van het Verenigd Koninkrijk.²

Het effect van WGV op tewerkstelling³ is complex, omdat dit kan verschillen voor enerzijds het al dan niet aannemen van een job en anderzijds voor veranderingen in het aantal uren dat men werkt. De meeste studies geven aan dat er positieve effecten zijn wat betreft het al dan niet opnemen van een job. Voor het EITC verwijzen we hiervoor naar de studies van o.m. Blank e.a. (2000), Chetty e.a. (2013), Eissa & Hoynes (2006) en voor het Britse W(F)TC naar Blundell e.a. (2000), Blundell & Sheppard (2012), Brewer e.a. (2006). Of WGV ook het aantal uren tewerkstelling van werkenden doet toenemen is minder duidelijk. Het is inderdaad mogelijk dat het design van het WGV mensen stimuleert om minder uren te werken, omdat de werknemer anders niet in aanmerking komt voor het voordeel (OESO, 2011; Saez, 2002). Totale tewerkstellingseffecten zijn over het algemeen vrij klein (Immervoll & Pearson, 2009).

WGV zijn ook bedoeld om armoede onder werkenden te verminderen. Studies geven echter gemengde resultaten en tonen aan dat zowel het design van de WGV een grote rol speelt, alsook de onderliggende inkomensverdeling. Zo zou het kunnen dat de armoede-impact het grootst is in landen met meer ongelijke inkomensverdelingen, zoals in de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk. Er is echter veel minder onderzoek gedaan naar systemen in landen met een meer gelijke inkomensverdeling, zoals in België. Om een WGV goed te laten werken is het bestaan van een minimumloon essentieel, wat in België het geval is. Zonder een minimumloon bestaat immers het risico op neerwaartse druk op de brutolonen.

---

² In het Verenigd Koninkrijk is dit WGV al meermaals van naam veranderd. Het *Family Income Supplement* werd in 1988 omgevormd tot het *Family Credit*, dat op zijn beurt werd vervangen in 1999 door het *Working Family Tax Credit* (WFTC). Het WFTC werd dan weer hervormd in 2003 tot het *Working Tax Credit*. Sinds 2017 probeert dit WTC te hervormen tot het zogenaamde *Universal Credit*.

³ Als we hier spreken over het effect van beleid op tewerkstelling, heeft dit enkel betrekking op het arbeidsaanbod. De reële tewerkstellingseffecten hangen natuurlijk ook af van andere factoren (bv. de vraagzijde van de arbeidsmarkt).

Ongeveer de helft van de OESO-landen gebruikt één of meer permanente⁴ WGV (zie OESO (2011) voor een overzicht). Deze voordelen verschillen van elkaar op meerdere design dimensies (Immervoll & Pearson; 2009, Kenworthy, 2019). We focussen hier op drie categorieën van kenmerken:

1. Toekenningseenheid: eerdere studies wezen al op het belang om ofwel het individu of het huishouden als toekenningseenheid te gebruiken. Een individueel systeem is gericht op het verbeteren van werkprikkels, terwijl een huishoudsysteem meer potentieel heeft om armoede te verminderen.
2. Inkomensgerelateerde kenmerken: het voordeel kan afhangen van de hoogte van het inkomen of van het loon en kan een uitloop- of een inloopzone hebben.
3. Werkgerelateerde kenmerken, zoals uren tewerkstelling.⁵

WGV zijn bestudeerd vanuit theoretische en empirische invalshoeken. Optimale belastingtheorie vormt het belangrijkste theoretische kader. Saez (2002) bv. leidde op theoretische wijze af dat het aangewezen is om werknemers met een laag inkomen te subsidiëren wanneer gedragsreacties met betrekking tot het al dan niet werken worden opgenomen in het standaardmodel van optimale belastingen. In empirische analyses zijn verschillende benaderingen gevolgd. OESO-studies maken doorgaans gebruik van hun *tax-benefit* model op basis van hypothetische gezinstypes (zie Immervoll & Pearson, 2009). Andere studies werken op basis van representatieve steekproeven, vaak in combinatie met een *tax-benefit* microsimulatiemodel (bv. Bargain & Orsini, 2006; Figari, 2015). Een aantal studies hanteert een internationaal vergelijkend perspectief en gebruikt hiervoor zogenaamde 'policy swaps'; hierbij wordt een WGV van bepaald land geïntroduceerd in het belasting- en uitkeringsstelsel van een of meerdere andere landen (zie bv. Bargain & Orsini, 2006; Figari, 2010; Marx e.a., 2012). Hierbij worden echter veel ontwerpkenmerken tegelijk gewijzigd. Daarom gebruiken we hier een stapsgewijze aanpak, waarbij we het WGV design stap voor stap veranderen.

De ontwerpkenmerken van WGV zijn voornamelijk onderzocht vanuit het perspectief om werk financieel aantrekkelijker te maken en veel minder vanuit hun potentieel om armoede te verminderen. We beschouwen hier beide dimensies. Voor het effect op armoede analyseren we zowel eerste als tweede orde effecten (d.w.z. zonder en met het opnemen van mogelijke veranderingen in gedrag). De analyses voeren we uit met het *tax-benefit* microsimulatiemodel EUROMOD op basis van een representatieve steekproef van de bevolking (zie volgende sectie).

---

⁴ We kijken enkel naar permanent WGV, die periodiek worden toegekend (in tegenstelling tot eenmalige of in de tijd beperkte voordelen).

⁵ Een vierde categorie zijn kenmerken die niet inkomens- of werkgebonden zijn (bv. aanwezigheid van kinderen). We laten deze buiten beschouwing omdat zij zich op het raakvlak van andere beleidsdomeinen bevinden.

3 Data en methodologie

3.1 Data en het model EUROMOD

De empirische analyse is uitgevoerd op data van de Belgische *Statistics on Income and Living Conditions* (BE-SILC) van 2012. Om de impact van design kenmerken te beoordelen, simuleren we hypothetische scenario's met een *tax-benefit* microsimulatiemodel, dat toelaat het inkomen van huishoudens te berekenen op basis van verschillende beleidskeuzes, waarbij al het overige constant gehouden wordt; aldus vermijden we problemen op het vlak van endogeniteit (Figari e.a., 2015). We gebruiken hier EUROMOD, het Europese microsimulatiemodel voor belastingen en sociale uitkeringen (Figari e.a., 2015; Sutherland & Figari, 2013). We gebruiken het beleid zoals gesimuleerd in EUROMOD op 1 juli 2014, terwijl de inkomens van BE-SILC 2012 zijn geïndexeerd naar 2014 (Hufkens e.a., 2014)⁶. Negatieve inkomens worden op nul gezet. EUROMOD simuleert de belastingen (directe belastingen en sociale zekerheidsbijdragen) en sociale uitkeringen op basis van de geldende regels en van de informatie beschikbaar in de onderliggende databank. Marktinkomens en belastingen en uitkeringen die niet gesimuleerd kunnen worden (bv. door gebrek aan informatie over de vroegere loopbaan in de data) worden rechtstreeks uit de data gehaald. EUROMOD is een statisch model: het houdt dus geen rekening met mogelijke veranderingen in het gedrag van individuen (zie ook Sutherland & Figari (2013)). Om tewerkstellingseffecten (de zogenaamde tweede orde effecten) te meten, hebben we EUROMOD verrijkt met gedragsreacties inzake arbeidsaanbod. We houden geen rekening met mogelijke veranderingen in arbeidsvraag of algemene evenwichtseffecten.

3.2 Meting van werkprikkels: schatten van een discreet arbeidsaanbodmodel

Om de invloed op werkprikkels te meten hebben we een discreet arbeidsaanbodmodel geschat (Van Soest, 1995) voor vier verschillende gezinstypes: koppels waarin één partner beschikbaar is voor de arbeidsmarkt, koppels waarin beide partners beschikbaar zijn, alleenstaande mannen en alleenstaande vrouwen. Met 'beschikbaar voor de arbeidsmarkt' bedoelen we individuen die tussen 18 en 65 jaar oud zijn, geen onderwijs volgen, niet (brug-)gepensioneerd, gehandicapt of ziek zijn, en geen zelfstandige zijn. Deze laatste groep sluiten we uit omdat beslissingen over het arbeidsaanbod van zelfstandigen waarschijnlijk sterk verschillen van die van werknemers. Ook huishoudens met kinderen die beschikbaar zijn voor de arbeidsmarkt maar die nog steeds bij hun ouders wonen, worden niet in de analyse betrokken net als andere huishoudens met meer dan twee personen die beschikbaar zijn voor de arbeidsmarkt. Het is immers niet duidelijk of deze gezinnen de beslissingen inzake arbeidsaanbod als een collectief of een individueel proces zien en ook niet hoe binnen het gezin de inkomens verdeeld worden.

Tabel 1 geeft beschrijvende statistieken voor de vier verschillende groepen (voor meer informatie over de schatting van de vier gebruikte modellen, zie Vandelannoote & Verbist, 2016). We gaan ervan uit dat elke persoon het gewenste aantal uren per week kan werken, dus er wordt geen rekening gehouden met beperkingen aan de vraagzijde van de arbeidsmarkt.

---

⁶ Sindsdien hebben geen belangrijke wijzigingen plaats gevonden, behalve dan dat vanaf 2014 de werkbonus wordt geïndexeerd bij overschrijding van de spilindex.

Tabel 1: Beschrijvende statistieken voor de vier gezinstypes, basiskenmerken, België 2012.

	Koppel, beide beschikbaar		Koppels, één beschikbaar	Alleenstaande man	Alleenstaande vrouw
	Man	Vrouw			
Gemiddeld aantal uren werk/week	37,0 [0,345]	27,0 [0,395]	22,3 [0,730]	31,2 [0,852]	26,0 [0,659]
Gemiddeld bruto uurloon (€)	20,4 [0,348]	17,2 [0,307]	17,6 [0,345]	18,6 [0,499]	17,1 [0,675]
Participatiegraad (%)	91,1 [0,007]	80,2 [0,010]	63,2 [0,018]	77,9 [0,020]	76,4 [0,017]
Gemiddelde leeftijd (jaar)	41,6 [0,244]	39,1 [0,246]	48,8 [0,439]	42,9 [0,520]	43,6 [0,426]
Diploma hoger onderwijs (%)	43,2 [0,012]	50,5 [0,013]	36,2 [0,018]	39,2 [0,023]	39,8 [0,019]
Aanwezigheid kinderen (0-18) (%)	65,2 [0,009]		36,2 [0,018]	7,7 [0,013]	39,0 [0,019]
Aantal observaties	5.097		1.971	545	1.121

Noot: Voor koppels waar één person beschikbaar is voor de arbeidsmarkt worden de cijfers getoond voor deze persoon. Standaardfouten zijn tussen haakjes weergegeven.

Bron: eigen berekeningen op basis van EUROMOD (onderliggende data BE-SILC 2012).

BE-SILC 2012 bevat informatie over het aantal uren dat gewoonlijk wordt gewerkt per week (in één of meerdere jobs). We gaan ervan uit dat individuen kunnen kiezen uit vijf afzonderlijke punten: niet werken (0 uur), kort deeltijds werken (19 uur), lang deeltijds werken (30 uur), voltijds werken (38 uur) of meer (50 uur)⁷. Alleenstaanden en huishoudens waar één persoon beschikbaar is voor de arbeidsmarkt, kunnen dus kiezen uit vijf discrete punten. Wanneer twee personen beschikbaar zijn voor werk in een gezin, zijn 25 verschillende afzonderlijke punten mogelijk. Het totale beschikbare gezinsinkomen wordt berekend voor elk discreet punt met behulp van EUROMOD. Het brutoloon wordt berekend door het bruto-uurloon te vermenigvuldigen met het aantal werkuren in elke categorie. Uurloon is berekend door het maandelijks bruto-inkomen te delen door het feitelijk waargenomen aantal gewerkte uren. Voor personen die beschikbaar zijn voor de arbeidsmarkt en voor wie geen bruto inkomsten worden geobserveerd, worden de bruto uurlonen geschat op basis van een Heckman selectiemodel, met afzonderlijke schattingen voor mannen en vrouwen (zie Vandelannoote & Verbist, 2016). Lonen worden op deze wijze geïmputeerd voor 319 mannen (15% van de deelsteekproef) en 569 vrouwen (21% van de deelsteekproef).

Het bruto gezinsinkomen is gelijk aan de som van het inkomen uit arbeid en niet-arbeid van alle gezinsleden. Om het totale netto beschikbare inkomen te bekomen trekken we sociale zekerheidsbijdragen en persoonlijke inkomensbelasting af van het bruto-inkomen en tellen we er sociale uitkeringen bij op. Sociale uitkeringen omvatten onder meer kinderbijlagen, studie- en huisvestingstoelagen. Voor wie niet werkt, gaat het om uitkeringen van de sociale bijstand of de werkloosheid. Voor wie werkt construeren we een hypothetisch scenario waarin deze persoon niet

⁷ Niet werken komt overeen met het interval [0,4] uren per week, kort deeltijds met [5,25], lang deeltijds met [26,34], voltijds met [35,44] en overwerk met [44,60]. Deze punten zijn gekozen op basis van de verdeling in de deelsteekproeven.

werkt en bereken we het inkomen waarop deze persoon recht zou hebben. In deze berekening kennen we bijstandsuitkering toe maar geen voor werkloosheid, omdat we ervan uitgaan dat mensen vrij kiezen om al dan niet te werken. Meer informatie over de budgetbeperkingen en de schatting van de arbeidsaanbodfuncties zijn te vinden in Vandelannoote en Verbist (2016). De geschatte modellen vertonen een goede fit. Tabel 2 toont participatie- en totale urenelasticiteiten voor de vier groepen. Elasticiteiten voor vrouwen zijn hoger dan die voor mannen, een resultaat dat vaak wordt gevonden in de literatuur (zie Bargain e.a., 2014). Personen onderaan de inkomensverdeling hebben hogere elasticiteiten (bv. voor alleenstaande vrouwen daalt de totale urenelasticiteit van 0,59 in het eerste deciel tot 0,20 in het tiende). Elasticiteiten voor de participatiebeslissing (een baan aannemen of niet) zijn hoger dan die bij de beslissing om het aantal uren te veranderen voor alle vier de groepen.

Tabel 2: Participatie- en totale uren tewerkstellingselasticiteiten voor vier groepen huishoudens, België 2012.

Elasticiteit	Koppel, beide beschikbaar		Koppels, één beschikbaar	Alleenstaande man	Alleenstaande vrouw
	Man	Vrouw			
Participatie	0,13 [0,011]	0,21 [0,007]	0,29 [0,025]	0,22 [0,026]	0,36 [0,014]
Totale elasticiteit (participatie en aantal uren)	0,20 [0,012]	0,32 [0,008]	0,40 [0,027]	0,31 [0,026]	0,42 [0,015]

Bron: eigen berekeningen op basis van EUROMOD (onderliggende data BE-SILC 2012).

3.3 Meting van effect op armoede

Als indicatoren voor armoede gebruiken we het armoedepercentage (d.i. het aandeel individuen dat leeft in een gezin met inkomen onder de armoedelijjn) en de armoedekloof (hoe diep bevindt men zich onder de armoedelijjn)(zie Foster e.a., 1984). De armoedelijjn is gedefinieerd als 60% van het mediane equivalent beschikbaar gezinsinkomen (van de totale bevolking). Om te corrigeren voor verschillen in gezinsgrootte wordt het beschikbaar gezinsinkomen gedeeld door een equivalentieschaal, wat resulteert in het equivalente inkomen. Hiervoor gebruiken we de aangepaste OESO equivalentieschaal die een waarde 1 toekent aan de eerste volwassene, een waarde 0,5 aan elke volgende volwassene en een waarde 0,3 aan elk kind (individu jonger dan 14 jaar). Armoedecijfers worden weergegeven op basis van zowel een *vaste* armoedegrens (d.w.z. berekend op basis van beschikbaar inkomen onder het beleid in 2014), als op basis van een armoedelijjn die wordt herrekend op basis van de gewijzigde inkomensverdeling (een zgn. ‘*zwevende*’ armoedelijjn). Deze indicatoren worden weergegeven voor personen tussen 20 en 64 jaar oud.

3.4 Scenario's voor simulaties

Tabel 3 vat de alternatieve scenario's samen die we simuleren, waarbij we focussen op de drie verschillende categorieën van ontwerpkenmerken: toekenningseenheid, inkomensgerelateerde kenmerken en werkgerelateerde kenmerken. De eerste categorie gaat over het onderscheid tussen individuele en huishoudsystemen. Omdat dit onderscheid cruciaal is, is het opgenomen in alle scenario's. Voor de inkomensafhankelijke kenmerken kijken we naar de impact van een inkomensgrens (op basis van hetzij het bruto-inkomen hetzij het uurloon), een uitloop- en een inloopzone. Als werkgerelateerd kenmerk onderzoeken we de invoering van een WGV op basis van aantal gewerkte uren.

Tabel 3: Overzicht van verschillende scenario's

	Individueel	Huishouden
Vast bedrag	<ul style="list-style-type: none"> • Individueel 	<ul style="list-style-type: none"> • [Huishouden] • Aangepaste OESO equivalentie schaal • [Aantal huishoudleden]
Grens op basis van bruto-inkomen	<ul style="list-style-type: none"> • Minimum loon van voltijds werknemer • [1.5 * minimumloon van een voltijds werknemer] 	
Grens op basis van uurloon	<ul style="list-style-type: none"> • [12€/uur] • 15€/uur 	n.v.t.
Uitloop op basis van bruto-inkomen	<ul style="list-style-type: none"> • [uitloop aan 10%] • uitloop aan 30% • [uitloop aan 70%] 	
Inloop op basis van bruto-inkomen	<ul style="list-style-type: none"> • inloop aan 20% • [inloop aan 30%] 	
Inloop op basis van uren werk	Aantal uren werk van het individu	n.v.t.

Noot: Scenario's tussen haakjes zijn sensitiviteitsanalyses.

We tonen de effecten stap voor stap om de impact van specifieke ontwerpkenmerken te testen. We beginnen met een vast bedrag voor ieder die werkt. We maken de maatregel vervolgens complexer door achtereenvolgens een inkomensgrens in te voeren (gebaseerd op het minimumloonniveau), een uitloopzone en een inloopzone. Om onze resultaten zo "zuiver" mogelijk te houden, zorgen we ervoor dat de geïntroduceerde WGV geen interactie hebben met andere elementen van het belasting- en uitkeringsstelsel, met uitzondering van de sociale bijstand (de nieuwe WGV wordt opgenomen in de middelentoets voor de berekening van het recht op leefloon)⁸. Naast een centraal scenario hebben we ook verschillende sensitiviteitscontroles uitgevoerd om de robuustheid van de

⁸ In de simulaties veronderstellen we volledige opname van zowel WGV als de bijstandsuitkeringen.

resultaten te testen. In het geval van het "vaste bedrag" voor het huishoudscenario, bijvoorbeeld, omvat het centrale scenario een basisbedrag dat vermenigvuldigd wordt met aangepaste OESO-schaal; sensitiviteitscontroles bestaan hier uit een scenario waarin het basisbedrag wordt vermenigvuldigd met 1 ("huishouden") en een scenario waarin het wordt vermenigvuldigd met het aantal leden van het huishouden.

De simulaties worden budgetneutraal uitgevoerd. Het budget dat we gebruiken in elke stap komt overeen met 0,5% van het BBP (ongeveer 2,2 miljard euro). We komen tot dit budget door enerzijds de bestaande werkbonus af te schaffen (600 miljoen euro oftewel 0,16% van het BBP). De rest van het budget komt van het afschaffen van de woonbonus (het systeem van 2014). We kiezen ervoor om de woonbonus af te schaffen omwille van de versturende effecten ervan op de woningmarkt (zie bv. OESO, 2015). Bovendien komt het vooral ten goede aan rijkere huishoudens (zie Vanhille & Verbist, 2013); dit impliceert dat vooral de hogere inkomensdecielen betalen voor de nieuwe WGV.

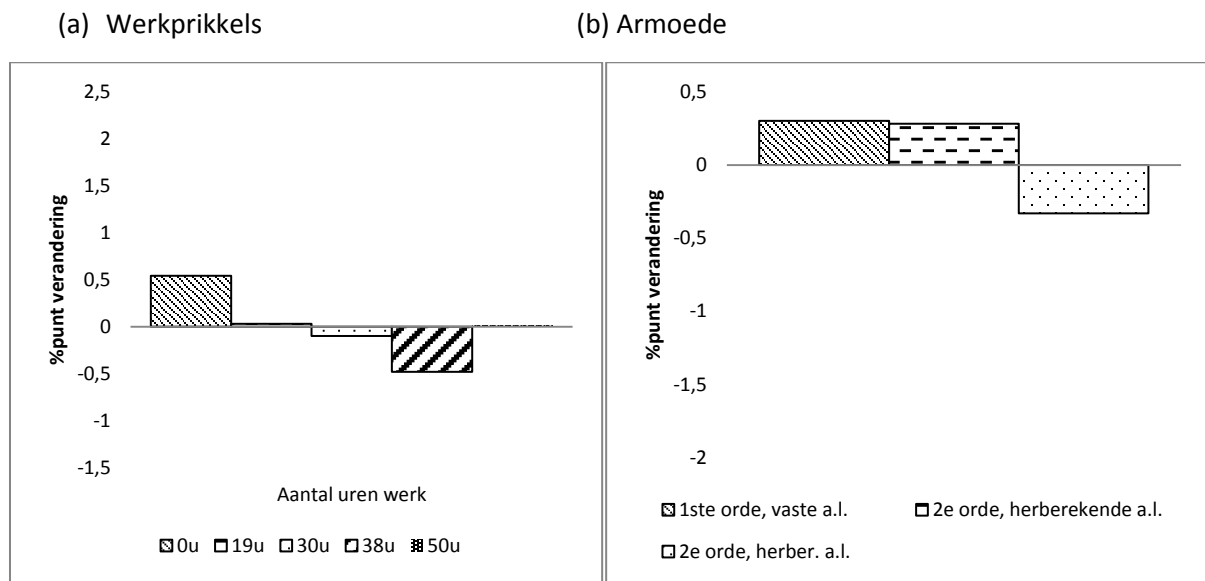
4 Resultaten

We tonen eerst de impact van het bestaande systeem op werkprykkels en armoede. Daarna geven we het effect voor elke stap van de gestileerde WGV op werkprykkels en tenslotte kijken we naar het effect op armoede.

4.1 De werkbonus: effect op werkprykkels en armoede

We vertrekken van de werkbonus zoals die in 2014 van toepassing was (voor een meer uitgewerkte evaluatie van de werkbonus, zie Vanleenhove, 2014). De werkbonus bestaat uit een verlaging van de maandelijkse betaalde sociale zekerheidsbijdragen voor personen met een laag uurloon. In 2014 ging het om een maximale maandelijkse verlaging van €198 voor iemand die voltijds werkt en het minimumloon verdient. Er is een uitlooperpercentage van 22%, totdat het voordeel gelijk is aan nul. Een deel (14,4%) van het voordeel is fiscaal aftrekbaar. Het voordeel is niet gebaseerd op het totale inkomen, om te vermijden dat individuen hun aantal gewerkte uren zouden verminderen om in aanmerking te komen. Het wordt berekend op basis van het uurloon, en is dus gericht op personen met een laag verdienpotentieel. Bovendien geeft het voordeel een stimulans om meer uren te werken, omdat het totale bedrag van het voordeel lineair toeneemt met het aantal gewerkte uren.

Figuur 1: Impact van afschaffen huidige voordelen (werkbonus en woonbonus) op werkprikkels en armoede, België, 2014.

Bron: eigen berekeningen op basis van EUROMOD (onderliggende data BE-SILC 2012).

Simulaties van de werkbonus tonen aan dat aanpassing van het ontwerp een relatief kleine impact heeft op armoede en werkprikkels, vanwege het relatief kleine budget. Om de impact van de design kenmerken duidelijker te tonen kiezen we er dus voor om groter budget in te zetten (zie sectie 3.4). Figuur 1 geeft het effect weer op (a) werkprikkels en (b) armoede van het afschaffen van deze beide maatregelen. Zonder de werkbonus en de woonbonus zou het aandeel niet-werkenden toenemen met 0,5 procentpunt, en het aandeel voltijds werkenden daalt in ongeveer dezelfde mate (Paneel (a)). De armoede zou licht stijgen in de eerste en de tweede orde (paneel (b)); als we echter de armoedelijn herrekenen, dan zien we dat de armoede daalt met ongeveer 0,5 procentpunt (doordat de mediaan daalt, daalt ook de armoedelijn en het aandeel armen).

4.2 Alternatieve scenarios van WGV

We hebben een budget van 2,2 miljard EUR (0,5% van het bbp) ter beschikking voor de invoering van nieuwe WGV. We leggen budgetneutraliteit van de verschillende simulaties op in de eerste orde - dat wil zeggen, zonder rekening te houden met mogelijke effecten van arbeidsaanbod. We berekenen ook de budgettaire gevolgen van het rekening houden met de gedragseffecten, en tonen zo potentiële veranderingen in de inkomsten als gevolg van veranderingen in arbeidsaanbod⁹.

⁹ Als individuen beslissen om (meer) te werken, dan betaalt de overheid minder uitkeringen en ontvangt ze meer belastingen en sociale zekerheidsbijdragen. Het omgekeerde geldt als er negatieve werkprikkels zijn. Dit is natuurlijk enkel van toepassing in de veronderstelling dat ieder zijn/haar gewenst aantal uren kan werken.

4.2.1 *Werkprikkel*s

We beginnen met een eenvoudig ontwerp, namelijk een vast bedrag voor ieder die minstens één uur per week werkt. Dit wordt individueel of per huishouden toegekend. Het basisbedrag in het individuele scenario is €39 per maand. In het huishoudscenario wordt de uitkering toegekend als ten minste één persoon in het huishouden werkt; het niveau hangt af van de grootte van het huishouden: €35,5 EUR maand vermenigvuldigd met een equivalentieschaal (d.w.z. de gewijzigde OESO-equivalentie schaal).¹⁰ Met behulp van het arbeidsaanbodmodel (sectie 3.2) berekenen we het effect op de werkprikkel van de gestileerde WGV scenario's. Figuur 2 geeft de veranderingen van het aandeel individuen dat 0, 19, 30, 38 of 50 uur per week werkt (zie Tabel A.1 in Appendix voor de onderliggende cijfers en de uitkomsten van de sensitiviteitsanalyses).

In vergelijking met de situatie zonder WGV leidt de invoering van een vast bedrag tot sterkere werkprikkel. Het effect is groter voor een individueel dan voor een huishoudsysteem (bv. het aandeel van wie nul uren werkt daalt met 0,74 procentpunten in een individueel systeem en met 0,55 procentpunten in een huishoudsysteem). Dit wordt verklaard door het feit dat een voordeel per huishouden geen financiële prikkel geeft aan de tweede volwassene in het gezin om (meer) arbeid aan te bieden.

In een tweede stap introduceren we een inkomensgrens, zodat alleen werkende personen of huishoudens met een werkende en een bruto inkomen onder de grens het voordeel ontvangen. Resultaten worden vergeleken met het scenario 'vast bedrag'. De grenswaarde is gelijk aan het bruto minimumloon van een voltijds werknemer in België (€1.502 per maand). Bij een grens op basis van het individuele inkomen ontvangt 19% van alle werkenden een WGV van €203/maand. In het huishoudscenario is de grens vastgesteld op €1.502 vermenigvuldigd met de equivalentieschaal van het huishouden; in dit scenario krijgt 20,7% van de huishoudens met ten minste één werkende het voordeel, wat neerkomt op 150 equivalente euro per maand. De effecten van de invoering van een inkomensgrens op werkprikkel zijn niet eenduidig. Het wordt interessanter voor personen onder de inkomensgrens om te gaan werken, omdat het verschil in inkomen tussen niet werken en werken toeneemt (vanwege het hogere basisbedrag). Maar anderzijds kunnen mensen ervoor kiezen om minder uren te werken om onder de inkomensgrens te blijven en aldus in aanmerking te komen voor het voordeel. In het individuele scenario neemt het aandeel niet-werkenden en voltijds werkenden af en stijgt het aandeel deeltijds werkenden. Een huishoudsysteem remt de partner in koppel af om te gaan werken (de kans op niet-werken stijgt met 0,63 procentpunten). Dit vloeit voort uit het feit dat het totale bruto huishoudinkomen boven de inkomensgrens stijgt, waardoor het recht op het voordeel verloren gaat.

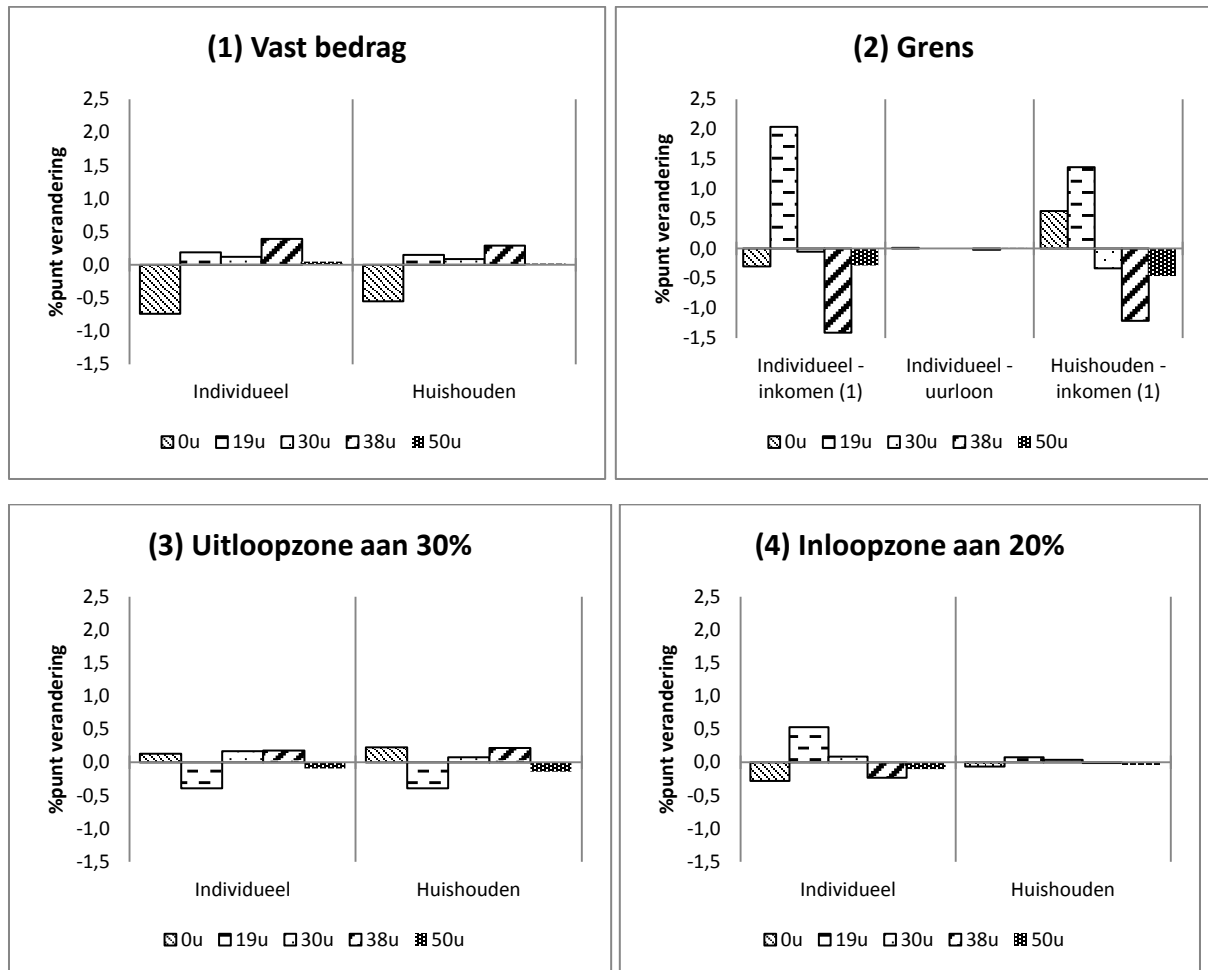
Een manier om mogelijke negatieve effecten op werkprikkel te voorkomen, is om een grens op basis van uurloon vast te leggen: toekenning is dan niet langer afhankelijk van het aantal gewerkte uren, terwijl de focus op lage lonen blijft. Dit scenario is alleen zinvol in een individueel systeem. Met een grens van €15 bruto per uur komt 41,9% van de werkenden in aanmerking en ontvangen ze €93/maand. We vinden geen significante veranderingen in werkprikkel bij dit systeem. Met een grens van €12 is het WGV meer gericht op lagere inkomens (27,4% van alle werkenden komen in

---

¹⁰ Het basisbedrag verschilt tussen het individuele en het huishoudsysteem omwille van de opgelegde budgetneutraliteit.

aanmerking en ontvangen €143/maand). Deze striktere grens van €12 maakt werken echter iets minder aantrekkelijk (zie Tabel A.1 in Appendix).

Figuur 2: Impact van alternatieve scenario's van WGV op werkprikkels in België, 2015

Bron: eigen berekeningen op basis van EUROMOD (onderliggende data BE-SILC 2012).

In een derde stap introduceren we een uitloopzone, wat betekent dat de hoogte van het WGV geleidelijk afneemt met toenemend inkomen, om armoedevallen als gevolg van inkomensgrenzen te voorkomen. We werken met drie percentages: een centraal scenario van 30% (d.w.z. voor elke bruto euro verdiend boven de inkomensgrens daalt het WGV met 0,3 EUR, tot het voordeel gelijk is aan nul) en twee sensitiviteitschecks (10% en 70%). Bij de invoering van een uitloopzone moet het basisbedrag van de uitkering worden verlaagd om budgetneutraal te blijven. In een individueel systeem wordt het basisvoordeel verlaagd van €203 tot €180, resp. €160 of €119 per maand met een uitloop van 70%, resp. 30% of 10%. In een huishoudsysteem wordt het voordeel verlaagd van 150 equivalente EUR tot resp. 134 equivalente EUR, 122 equivalente EUR of 96 equivalente EUR voor de uitlooperpercentages van resp. 70%, 30% of 10%. Twee factoren beïnvloeden werkprikkels wanneer een uitloopzone wordt geïntroduceerd. Ten eerste resulteert dit in een lager maximumbedrag van het WGV, waardoor een job aannemen financieel minder interessant wordt, voornamelijk voor personen onderaan de inkomensverdeling (die een grotere arbeidselasticiteit hebben). Dit blijkt uit

de toename van de kans op niet werken. Ten tweede geeft het een stimulans om meer uren te werken, zoals blijkt uit een toename van de kans om voltijds te werken. Hoe lager het uitlooppercentage, hoe sterker deze twee effecten zijn. Een uitloopzone genereert grotere werkprikkels in een huishoudsysteem dan in een individueel systeem.

Als laatste stap voeren we een inloopzone in, wat als doel heeft om te vermijden dat zeer kleine inkomens van het systeem gebruik maken; vaak zijn dit kleine inkomens van de tweede verdiener in het huishouden, die niet wordt beschouwd als de prioritaire doelgroep van een WGV. We werken met twee percentages, een centraal scenario van 20% (d.w.z. voor elke bruto €1 die men verdient, ontvangt men €0,2 tot het maximumbedrag van het WGV is bereikt) en een sensitiviteitscheck (30%). Voor het individuele systeem kan het maximale bedrag van de uitkering worden verhoogd van €160 per maand (zonder inloophase) tot €199, resp. €184, met een inloop van 20%, resp. 30%. Voor het huishoudsysteem wordt het oorspronkelijke voordeel van 122 equivalente EUR per maand verhoogd tot 133 equivalente EUR, resp. 128 equivalente EUR, met een inloop van 30% resp. 20%. De impact van het introduceren van een inloopzone op werkprikkels is hoger voor het individueel systeem dan voor het huishoudsysteem, waar de effecten niet significant zijn. Het implementeren van een inloopzone geeft mensen een stimulans om meer te werken wanneer ze slechts een paar uur werken en zich in de inloopzone bevinden (meer uren werken genereert niet alleen een hoger inkomen uit werk, maar ook een hoger WGV). We stellen ook een ontmoedigend effect vast voor wie voltijds werkt: naarmate het maximumbedrag van de uitkering stijgt als gevolg van de introductie van een inloopzone, wordt het interessanter om het aantal uren werk te verminderen om in aanmerking te komen voor het WGV. Om deze verzwakking van werkprikkels te voorkomen, lijkt het gebruik van een inloopzone op basis van aantal uren werk een goede oplossing. We doen dit hier voor het individueel systeem (bv. iemand die halftijds werkt krijgt slechts 50% van het WGV). Deze simulatie bouwt voort op die van de grenswaarde op basis van het uurloon en een uitloopzone van 30%. Door de invoering van een inloopzone op basis van gewerkte uren, kan het maximale bedrag van de uitkering worden verhoogd van €83 tot €90 per maand. Deze maatregel versterkt de prikkel om meer uren te werken, omdat het bedrag van het WGV evenredig toeneemt met aantal uren werk.

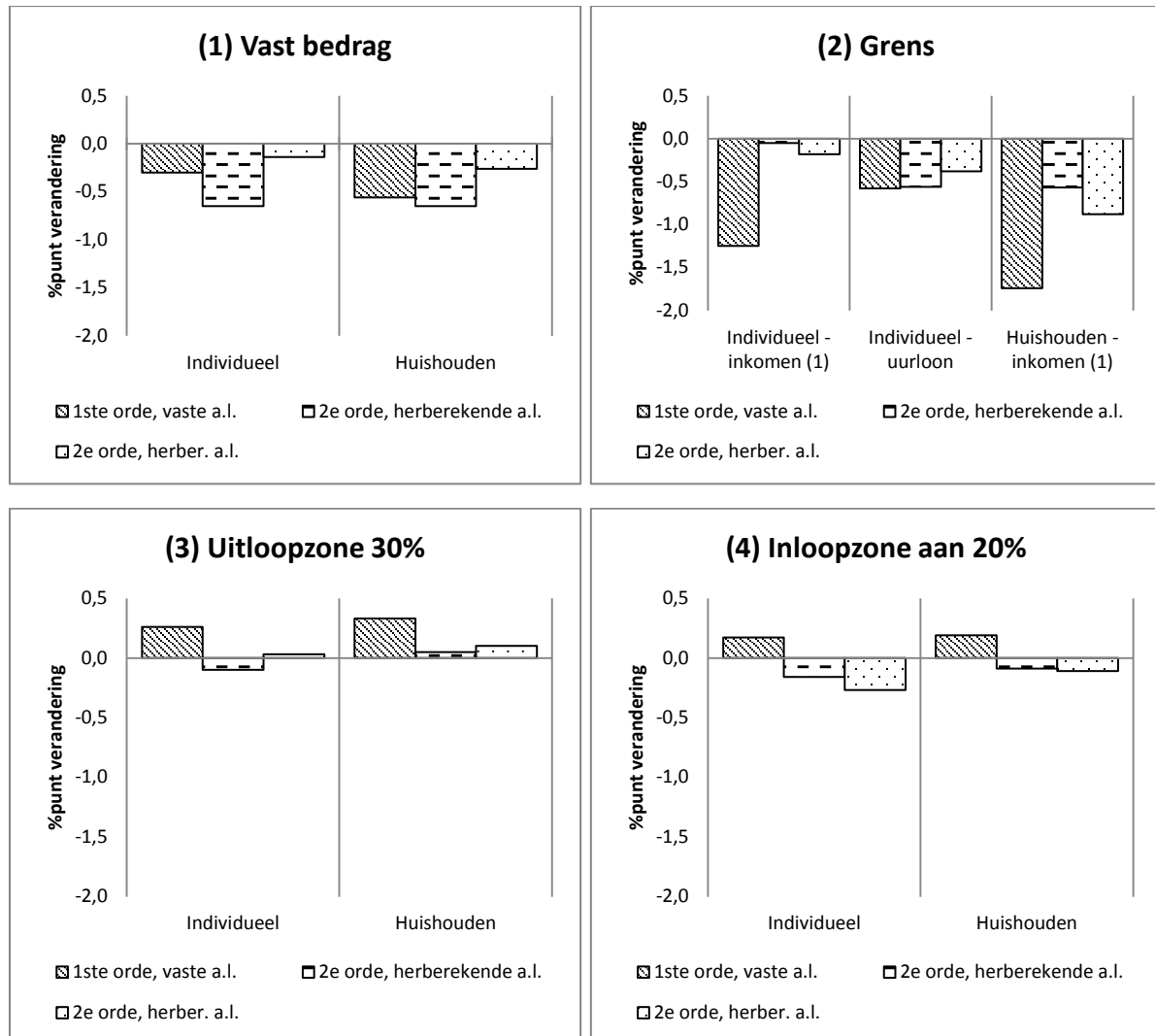
Tabel A.1 in de Appendix geeft weer wat de budgettaire opbrengst of kost is voor de overheid van de veranderingen in tewerkstelling ten gevolge van de verschillende designs. Zo zou een vast bedrag dat op individuele basis wordt toegekend 300 miljoen euro extra aan overheidsinkomsten genereren doordat er meer gewerkt wordt (door hogere inkomsten uit belastingen en lagere uitgaven voor sociale uitkeringen). Het invoeren van een inkomensgrens op het niveau van het minimumloon heeft een hoge budgettaire kost door de zwakkere werkprikkels, een effect dat we niet hebben als de grens wordt bepaald in functie van het uurloon. De uitloopzone genereert bijkomende inkomsten, de inloopzone doet dit enkel als die gedefinieerd wordt in functie van het aantal uren werk.

4.2.2 *Effecten op armoede*

Figuur 2 toont de verandering in armoedepercentage voor elke onderdeel van het WGV. We geven de resultaten voor (1) eerste orde, vaste armoedelij, d.w.z. zonder rekening te houden met gedragsreacties en veranderingen in de armoedelij; (2) tweede orde, vaste armoedelij, d.w.z. we houden rekening gedragsreacties en maar niet met veranderingen in de armoedelij; (3) tweede orde, zwevende armoedelij, d.w.z. we houden rekening met gedragsreacties én herrekenen de

armoedelijk. Onderliggende cijfers en resultaten voor de armoedekloof en de sensitiviteitsanalyses zijn te vinden in Tabel A.2 in Appendix.

Figuur 2: Impact van alternatieve scenario's van WGV op armoede in België, 2015

Bron: eigen berekeningen op basis van EUROMOD (onderliggende data BE-SILC 2012).

In vergelijking met een situatie zonder WGV, doet de invoering van een vast bedrag de armoede significant dalen in de eerste orde. Het effect is sterker voor een huishoudsysteem dan voor een individueel systeem (respectievelijk -0,56 en -0,3 procentpunt voor het armoedepercentage en -0,17 en -0,12 procentpunt voor de armoedekloof; zie Figuur 2 en Appendix Tabel A.2). Een vast bedrag per individu is gunstiger voor eenpersoonshuishoudens en voor koppels waar beide partners aan het werk zijn, terwijl een huishoudsysteem beter is voor grotere gezinnen en voor koppels waar slechts één partner werkt. Deze laatste zijn vaker te vinden aan de onderkant van de inkomensverdeling, en daarom resulteert een vast bedrag per huishouden in een sterkere armoedereductie. Als ook veranderingen in arbeidsaanbod in rekening worden gebracht, dan daalt de armoede sterker dan

wanneer dit niet gebeurt. Als ook de verandering in armoedelijc wordt meegenomen, dan is het effect op armoede echter bijna nul.

De invoering van een inkomensgrens beperkt het aantal begunstigden, zodat een hoger WGV kan worden toegekend. Dit resulteert in de eerste orde in een aanzienlijke armoededaling; het huishoudsysteem scoort beter dan het individuele. Als sensitiviteitsanalyse vermenigvuldigden we de inkomensdrempel met 1,5 (€2.253), wat resulteert in een hoger percentage gerechtigden (36,5% van alle werkenden en 40,6% van alle huishoudens met tenminste één werkende persoon). Als gevolg van de opgelegde budgettaire neutraliteit is het bedrag van het WGV kleiner dan met een lagere inkomensgrens (107, resp. en 81 equivalent euro per maand) en bijgevolg is ook het potentieel om armoede te verminderen geringer. Een andere manier om inkomensselectiviteit toe te passen, is om een grens in te voeren op basis van het uurloon. Het voordeel komt dan vooral terecht bij werkenden in het midden van de inkomensverdeling, wat illustreert dat personen met een laag uurloon niet noodzakelijkerwijs geconcentreerd zijn in de laagste inkomensdecielen. Met een grens van €12 is het WGV meer gericht op lagere inkomens. Hoe strenger de grens voor het uurloon, hoe groter de kans om arme mensen te bereiken en hoe hoger het bedrag van het voordeel kan zijn, wat kan leiden tot meer armoedebestrijding. Als we rekening houden met veranderingen in arbeidsaanbod (2de orde), dan is het effect op armoede veel kleiner wanneer de grens wordt vastgelegd in functie van inkomen; het effect is ongeveer hetzelfde als de grens wordt bepaald in functie van het uurloon.

De impact van de uitloopzone hangt af van de gekozen grenswaarde. Met een genereuze grens ontvangen veel werkenden een relatief laag voordeel (gezien de budgetneutraliteit) en heeft de introductie van een uitloopzone dus weinig impact op de armoedecijfers. Het tegenovergestelde geldt voor een lagere grens. Met een inkomensgrens van €1.502/maand leidt de uitloopzone tot een toename van de armoede. Hoe langzamer men uitloopt toeloopt (d.w.z. hoe lager het percentage), hoe sterker de armoede toeneemt in vergelijking met een scenario zonder uitloopzone. Als we rekening houden met gedragsreacties, dan is het effect op armoede echter te verwaarlozen.

Zoals bij de uitloopzone hangt de impact van een inloopzone af van de gebruikte grenswaarde. Bij een lage grens is de inloopzone beperkt en is het voordeel per persoon relatief laag (gezien de budgettaire neutraliteit) en genereert dus beperkte armoedereductie. Het tegenovergestelde geldt voor een hogere grenswaarde. Het introduceren van een inloopzone leidt tot een significante stijging van de armoede in zowel een individueel als een huishoudsysteem. Hoe lager het percentage, hoe groter deze stijging. Als veranderingen in arbeidsgedrag in rekening wordt gebracht, dan zien we een kleine daling van de armoede. Dit komt omdat er een prikkel is om meer te werken, waardoor sommige mensen boven de armoedegrens komen omwille van het extra inkomen. Bij de invoering van een inloopzone op basis van gewerkte uren is de impact op armoede echter te verwaarlozen, ook als rekening wordt gehouden met gedragsreacties.

5 Besluit

Dit artikel gaat het effect na van het ontwerp van een WGV op armoede en werkprikkels. Uit onze analyse blijkt dat een individueel systeem het beste werkt om de participatie op de arbeidsmarkt te stimuleren. Dit wordt versterkt door een inkomensdrempel en een inlooffase (terwijl een uitlooffase en een grens gebaseerd op uurlonen minder effectief zijn). Een huishoudsysteem heeft een veel kleiner effect op werkprikkels, en vooral de inkomensgrens remt de beslissing om te gaan werken af

voor niet-werkende partners in een koppel. Maar dit systeem is wel effectiever om armoede te verminderen dan een voordeel per individu. Deze bevindingen bevestigen resultaten in de literatuur die de Angelsaksische systemen evalueert.

Onze resultaten tonen ook de complexe interacties tussen de verschillende uitkomsten en enkele afwegingen tussen werkgelegenheids- en armoededoelstellingen, en tussen participatie en aantal uren tewerkstelling. Het is moeilijk om een ontwerp te vinden dat optimaal presteert zowel op het vlak van werkprikkels als van armoedevermindering. Volgens onze resultaten zou een systeem dat beide doelstellingen op de meest bevredigende manier verzoent voor de Belgische context een individueel systeem zijn op basis van een uurlonengrens. Een uitloop- en inloopzone kan men overwegen, als men gedragsveranderingen mee in rekening brengt zijn de effecten beperkt. Het huidige Belgische systeem van de werkbonus lijkt op deze 'ideale' ontwerpkenmerken. Een tekortkoming is echter dat de omvang ervan te beperkt is om substantiële effecten te genereren. Daarom kan het raadzaam zijn om hiervoor meer budget vrij te maken om aldus een sterker effect op tewerkstelling en de armoede te hebben.

Referenties

- Bargain, O. & Orsini, K. (2006). In-work policies in Europe: killing two birds with one stone? *Labor economics*, 13(6), 667-697.
- Bargain, O., Orsini, K. & Peichl, A. (2014). Comparing Labor Supply Elasticities in Europe and the United States: New Results. *Journal of Human Resources*, 49(3), 723-838.
- Blank, R. M., Card, D. & Robbins, P.K. (2000). Financial Incentives for Increasing Work and Income among Low-Income Families. In Rebecca M. Blank and David Card (Eds.), *Finding Jobs: Work and Welfare Reform*. New York, NY: Russell Sage Foundation.
- Blundell, R., Duncan, A., McCrae, J. & Meghir, C. (2000). The Labor Market Behavior of the Working Families Tax Credit. *Fiscal Studies*, 21: 75-103.
- Blundell, R. & Shephard, A. (2012). Employment, Hours of Work, and the Optimal Taxation of Low-income Families. *Review of Economic Studies*, 79(2), 481-510.
- Brewer, M., Duncan, A., Shephard, A. & Suarez, M.J. (2006). Did Working Families Tax Credit Work? The Impact of In-Work Support on Parents' Labor Supply and Take-Up Behavior in Great Britain. *Labor Economics*, 13: 699-720.
- Chetty, R., Friedman, J.N., & Saez, E. (2013). Using Differences in Knowledge Across Neighborhoods to Uncover the Impacts of the EITC on Earnings. *American Economic Review*, 103: 2683-2721.
- Eissa, N., & Hoynes, H.W. (2006). *Behavioral Responses to Taxes: Lessons from the EITC and Labor Supply* [NBER Chapters in Tax Policy and the Economy]. National Bureau of Economic Research.
- Figari, F. (2010), Can In-work Benefits Improve Social Inclusion in the Southern European countries?, *Journal of European Social Policy*, 20(4):301-315.
- Figari, F. (2015). From Housewives to Independent Earners: How the Tax System Can Help Women to Work in a Context of Strong Familialism, *Journal of Social Policy*, 44(01), 63-82.
- Figari, F., Paulus, A. & Sutherland, H. (2015). Microsimulation and Policy Analysis. In A.B Atkinson, & F. Bourguignon (Eds.), *Handbook of Income Distribution Vol 2B*, pp. 2141-2221.

- Foster, J. E., Greer, J. & Thorbecke, E. (1984). A Class of Decomposable Poverty Measures. *Econometrica*, 52(3), 761-766.
- Goedemé, T., Van den Bosch, K., Salanauskaite, L. & Verbist, G. (2013). 'Testing the Statistical Significance of Microsimulation Results: A Plea' in *International Journal of Microsimulation*, 6(3), 50-77.
- Hufkens, T., Spiritus, K. & Vanhille, J. (2014). EUROMOD Country Report Belgium (BE) 2009-2013. ISER.
- Immervoll, H. & Pearson, M. (2009). *A good time for making work pay? Taking stock of in-work benefits and related measures across the OECD* [OECD Social, Employment and Migration Working Papers, No.81] Paris, France: OECD publishing.
- Kenworthy, L. (2019), Do Employment-Conditional Earnings Subsidies Work? in B. Cantillon, T. Goedemé, J. Hills (eds.), *Decent Incomes for all. Improving Policies in Europe*, Oxford: Oxford University Press, pp.235-269.
- Marx, I., Vanhille, J., & Verbist, G. (2012.), Combating in-work poverty in continental Europe: an investigation using the Belgian case. *Journal of Social Policy*, 19-41.
- OECD (2010). Employment-Conditional Benefits. www.oecd.org.
- OECD (2011). Taxation and Employment [OECD Tax Policy Studies, No. 21]. Paris, France: OECD Publishing.
- OECD (2015). OECD Economic Surveys Belgium, Paris, France: OECD.
- Saez, E. (2002). Optimal Income Transfer Programs: Intensive versus Extensive Labor Supply Responses. *The Quarterly Journal of Economics*, 117(3), 1039-1073.
- Sutherland, H. & Figari, F. (2013). EUROMOD: the European Union tax-benefit microsimulation model, *International Journal of Microsimulation*, 1(6), 4-26.
- Vandelannoote, D. & Verbist, G. (2016), *The design of in-work benefits: how to boost employment and combat poverty in Belgium*, ImPROvE Working Paper N°16/15. Antwerp: Herman Deleeck Centre for Social Policy – University of Antwerp.
- Vanleenhove, P. (2014). Essays on the effects of the tax-benefit structure on labor supply: empirical evidence for Belgium Doctoral thesis, K.U. Leuven.
- Van Soest, A. (1995). Structural Models of Family Labor Supply: A Discrete Choice Approach. *Journal of Human Resources*, 30(1), 63-88.
- Verbist, G. & Vanhille, J. (2013) 'Tussen huursubsidie en woonbonus: een verdelingsanalyse voor Vlaanderen' in D. Dierckx, J. Coene, A. Van Haarlem, P. Raeymaekers (red.), *Armoede en Sociale Uitsluiting. Jaarboek 2013*, Leuven, Acco, pp.293-307.

Appendix

Tabel A1: WGV - impact op werkprikkels, België 2014

(a) Individueel systeem

Simulatie	In vergelijking met	% individuen volgens aantal uren werk %punt verandering tov vorig scenario					Tweede orde budgetaire winst/kost
		0	19	30	38	50	
							Miljoen euro / jaar
Beleid 2014:		21,6%	11,3%	10,2%	44,7%	12,2%	
Geen WGV:	Beleid 2014	0,54*	0,03	-0,1	-0,48*	0,01	-494
Vast bedrag:	Geen WGV	-0,74*	0,19*	0,12*	0,39*	0,05	300
Grens:							
Inkomen (1)	Vast bedrag	-0,3*	2,04*	-0,05*	-1,41*	-0,28*	-1107
[Inkomen (1.5)]		-0,22*	1,26*	0,27*	-0,92*	-0,4*	-818
[Uurloon 12€]		0,24*	-0,04	-0,03	-0,13*	-0,03	-31
Uurloon 15€		0,01	0	0	-0,02	0,01	-12
Uitloop:							
[10%]	Grens: inkomen (1)	0,1	-0,86*	0,43*	0,47*	-0,14*	248
30%		0,13*	-0,39*	0,17*	0,18*	-0,09	97
[70%]		0,17*	-0,25*	0,08	0,06	-0,06	47
Inloop:							
20%	Uitloopzone: 30%	-0,28*	0,53*	0,09	-0,23*	-0,1	-98
[30%]		-0,18*	0,36*	0,05	-0,15*	-0,07	-75
Uren werk		0,18*	-0,94*	0,17*	0,53*	0,06	158

(b) Huishoud systeem

<i>Simulatie</i>	<i>In vergelijking met</i>	<i>% individuen volgens aantal uren werk %punt verandering tov vorig scenario</i>					<i>Tweede orde budgettaire winst/kost</i>
		0	19	30	38	50	
							Miljoen euro / jaar
Beleid 2014:		21.60%	11.30%	10.20%	44.70%	12.20%	
Geen WGV	Beleid 2014	0.54*	0.03	-0.1	-0.48*	0.01	-494
Vast bedrag:							
HH equivalentie schaal	Geen WGV	-0.55*	0.15*	0.09	0.29*	0.02	102
[HH als één]		-0.73*	0.18*	0.11	0.4*	0.03	147
[HH # gezinsleden]		-0.48*	0.14*	0.08	0.24*	0.01	77
Grens							
Inkomen (1)	Vast bedrag (equivalentie schaal)	0.63*	1.36*	-0.33*	-1.21*	-0.46*	-1,551
[Inkomen (1.5)]		0.23*	0.69*	0.16*	-0.57*	-0.51*	-1,058
Uitloop:							
[10%]	Grens: inkomen (1)	0.07	-0.63*	0.12*	0.58*	-0.16*	304
30%		0.23*	-0.39*	0.08	0.22*	-0.14*	101
[70%]		0.28*	-0.3*	0.06	0.11*	-0.14*	57
Inloop:							
20%	Uitloopzone: 30%	-0.06	0.08	0.04	-0.01	-0.04	-42
[30%]		-0.04	0.06	0.02	0	-0.03	-35

Noot: Scenario's tussen haakjes zijn sensitiviteitschecks. * = statistisch significant betrouwbaarheidsinterval van 0,05, berekend op basis van methode voorgesteld in Goedemé e.a., 2013.

Bron: eigen berekeningen op basis van EUROMOD (onderliggende data BE-SILC 2012).

Tabel A.2: Individueel (IND) / Huishoud (HH) WGV: impact op armoedepercentage en armoedekloof, bevolking op actieve leeftijd (20-64 jaar), eerste en tweede orde, vaste en zwevende armoedelijn, België 2014.

(a) Eerste orde

Simulatie	In vergelijking met	Armoede% en %punt Δ				Armoedekloof ratio en % punt Δ			
		vast		zwevend		vast		zwevend	
		IND	HH	IND	HH	IND	HH	IND	HH
Beleid 2014:		11.26%				3.07%			
Geen WGV:	Beleid 2014	0.30*		-0.26*		0.08*		-0.08*	
Vast bedrag:									
Individueel	Geen WGV	-0.30*	-	0.06	-	-0.12*	-	0.01	-
HH equivalentieschaal		-	-0.56*	-	-0.08	-	-0.17*	-	-0.02
[HH als één]		-	-0.61*	-	-0.12	-	-0.17*	-	-0.04
[HH # gezinsleden]		-	-0.64*	-	-0.21*	-	-0.19*	-	-0.05
Grens:									
Inkomen (1)	Vast bedrag (equival schaal voor HH)	-1.25*	-1.74*	-1.08*	-1.9*	-0.33*	-0.39*	-0.31*	-0.45*
[Inkomen (1.5)]		-0.80*	-0.80*	-0.63*	-0.72*	-0.18*	-0.18*	-0.16*	-0.15*
[Uurloon 12€]		-0.86*	-	-0.75*	-	-0.23*	-	-0.22*	-
Uurloon 15€		-0.58*	-	-0.40*	-	-0.14*	-	-0.12*	-
Uitloop:									
[10%]	Grens: inkomen (1)	0.44*	0.57*	0.47*	0.78*	0.13*	0.16*	0.13*	0.22*
30%		0.26*	0.33*	0.29*	0.34*	0.05	0.08*	0.06*	0.10*
[70%]		0.19*	0.18*	0.2*	0.17*	0.02	0.04	0.03	0.05
Inloop:									
20%	Uitloop: 30%	0.17*	0.19*	0.17*	0.23*	0.08*	0.10*	0.09*	0.10*
[30%]		0.17*	0.18*	0.17*	0.18*	0.05	0.06*	0.05	0.06*
[Uren werk]		0.03	-	0.03	-	0.02	-	0.02	-

(b) Tweede orde

Simulatie	In vergelijking met	Armoede% en %punt Δ				Armoedekloof ratio en % punt Δ			
		vast		zwevend		vast		zwevend	
		IND	HH	IND	HH	IND	HH	IND	HH
Beleid 2014:		11.26%				3.07%			
Geen WGV:	Beleid 2014	0.28*		-0.33*		0.18*		0.04	
Vast bedrag:									
Individueel	Geen WGV	-0.65*	-	-0.14*	-	-0.22*	-	-0.11*	-
HH equivalentieschaal		-	-0.65*	-	-0.26*	-	-0.24*	-	-0.13*
HH als één		-	-0.75*	-	-0.29*	-	-0.27*	-	-0.16*
HH # gezinsleden		-	-0.64*	-	-0.11	-	-0.23*	-	-0.10*
Grens:									
Inkomen (1)	Vast bedrag (equival schaal voor HH)	-0.05	-0.57*	-0.18*	-0.88*	-0.06*	-0.13*	-0.09*	-0.22*
[Inkomen (1.5)]		-0.07	-0.44*	-0.14*	-0.41*	-0.11*	-0.11*	-0.14*	-0.14*
[Uurloon 12€]		-0.76*	-	-0.69*	-	-0.18*	-	-0.17*	-
Uurloon 15€		-0.56*	-	-0.38*	-	-0.12*	-	-0.11*	-
Uitloop:									
[10%] ²	Grens: inkomen (1)	-0.13	0.15*	0.02	0.26*	-0.04	0.02	-0.03	0.04
30%		-0.1	0.05	0.03	0.10*	-0.03	0.01	-0.03	0.01
[70%] ²		-0.06	0.08	-0.01	0.10*	-0.01	0.01	-0.02	0.01
Inloop:									
20%	Uitloop: 30%	-0.16*	-0.09	-0.27*	-0.11*	-0.07*	-0.02	-0.07*	-0.02
[30%]		-0.11	-0.09	0.13*	-0.07	-0.05	-0.02	-0.04	-0.01
[Uren werk]		0.04	-	-0.06	-	0.01	-	0.01	-

Noot: Scenario's tussen haakjes zijn sensitiviteitschecks. * = statistisch significant betrouwbaarheidsinterval van 0,05, berekend op basis van methode voorgesteld in Goedemé e.a., 2013.

Bron: eigen berekeningen op basis van EUROMOD (onderliggende data BE-SILC 2012).